

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

ORGAN TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI: KRAKÓW, UL. Św. ANNY Nr. 5.
Przedpłata roczna 5 zł. (dla członków, Kół i Czytelni T. S. L. 4 zł. rocznie)

„DANINA OŚWIATOWA“ DLA MAŁOPOLSKI WSCHODNIEJ.

Drugi rok upłynął od czasu, gdy z inicjatywy Towarzystwa Szkoły Ludowej odbyte we Lwowie Zebranie Obywatelskie powzięło postanowienie zaapelować do Społeczeństwa Polskiego o stałe opodatkowanie się na zaspokojenie potrzeb kulturalno-oświatowych ludu polskiego w Małopolsce wschodniej w dziedzinie budowy szkół, kościołów i domów ludowych, oraz złożyło tą całą akcję w ręce Towarzystwa Szkoły Ludowej. Obecnie składa Towarzystwo publiczne sprawozdanie za drugi rok powyższej działalności.

Mimo wszelkich wysiłków wpływ »Daniny oświatowej« zaspokoił w bardzo tylko szczupłej mierze zapotrzebowanie, a zapotrzebowanie to ustawicznie wzrasta, gdyż lud polski, widząc tę serdeczną troskę Społeczeństwa o jego dobro, tem usilniej apeluje o pomoc, aby swą młodzież uratować od wynarodowienia i zdziczenia.

Konieczność zapobieżenia tym fatalnym następstwom okazała się tak piekącą, iż T. S. L. uważało za swój obowiązek nie trzymać się granic napływających funduszków, lecz w nadziei otrzymania dalszej Daniny sięgnąć do pożyczek, aby przynajmniej w drobnej części podoląć potrzebom. Prócz krótkoterminowych pożyczek z rozmaitych źródeł, zaciągnęto T. S. L. na podkład hipoteczny własnych realności (bursy i biura) we Lwowie pożyczkę 100.000 zł. w »Zakładzie ubezpieczeń od wypadków«, której walutę w ciągu kilkunastu dni wydaliśmy w formie subwencji na budowę szeregu obiektów.

Z zestawienia, obejmującego zużycie funduszków daninowych, wynika, że dzięki szczernej ofiarności Społeczeństwa mogliśmy w roku sprawozdawczym wziąć udział w budowie 63 szkół, 41 kościołów i 48 domów ludowych.

Na subwencje dla szkół zużyliśmy 98.200 zł. 01 gr. Z ogólnej ilości szkół ukończonych jest 28 i w tem mieszczą się objekty rozpoczęte w ubiegłym czasie. Do ukończenia (większym lub mniejszym kosztem) pozostaje szkół 20, a zaczętych dopiero jest szkół 15.

Ze względu na normalne koszty budowy szkół stosunkowo bardzo nieznaczną kwotą przyczyniliśmy się do powstania, względnie rozpoczęcia dużej ilości ośrodków oświatowych. Przypisać to należy ofiarności w pracy ze strony interesowanej ludności, oszczędnej administracji ze strony Komitetów budowy i Kół T. S. L., a przede wszystkim życzliwej współpracy Władz szkolnych, które przy ściśle stosowaniu obowiązujących przepisów, w serdecznej trosce o zapewnienie ludowi oświaty współdziałały z nami szczerze. To też za tę współpracę składamy niniejszem gorące podziękowanie Władzom szkolnym, a zwłaszcza JWP. Kuratorowi Sobińskiemu, Naczelnikowi Wydziału Kuratorjum Mieczysławowi Piątkowskiemu i wszystkim Pp. Wyzytatorom i Inspektorom szkolnym.

Na rzecz budowy kościołów (41) zużyliśmy 20.300 zł. Kwota to skromna, kropla zaledwie w morzu zapotrzebowań, niestety jednak na większe przyczynianie się nie starczyło nam funduszków.

Główną uwagę zwróciliśmy na domy ludowe, gdyż one są ośrodkami, gdzie przez zebrania, odczyty, kursy i t. p. będzie można rozsiewać ziarna oświaty, kultury, etyki i moralności. To też na ten cel zużyliśmy 112.992 zł. 74 gr. — na 48 obiektów. Z tego 14 już istnieje, 19 wymaga wykończenia w mniejszym lub większym stopniu, a 15 jest dopiero zaczętych.

Obecny stan w dziedzinie budowy obiektów kulturalno-oświatowych przedstawia się następująco:

Należy wykończyć 20 szkół i 19 domów ludowych, a przeprowadzić budowę zaczętych 15 szkół i 15 domów ludowych. Ponadto jest w toku opracowywanie planów i kosztorysów 30 szkół i 35 domów ludowych w miejscowościach, gdzie powstanie tych ośrodków jest koniecznem. Licząc przeciętnie na wykończenie szkoły 2.000 zł. Domu Ludowego 5.000 zł. na przeprowadzenie budowy zaczętej szkoły 5.000 zł. a domu 10.000 zł. dalej licząc koszt nowej szkoły 20.000 zł. a domu na 15.000 zł. oraz doliczając już zaciągnięte długi, trzeba na powyższe cele okrągło 1,300.000 zł. względnie 1.000.000 zł., jeśli uda się uzyskać subwencje rządowe szkolne. Cyfry powyższe jednak nie wyczerpują jeszcze całości zapotrzebowań, gdyż do T. S. L. wpływają ustawicznie nowe prośby o wszczęcie budowy czy to szkoły, czy kościoła lub kaplicy, czy wreszcie domu ludowego.

Gdy położenie Skarbu Państwa jest wciąż ciężkie, a nawet cięższe, niż było w chwili wdrażania całej akcji »Daniny«, gdy z drugiej strony zaspokojenie powyższych potrzeb jest w imię dobra Państwa i Narodu niezbędnem i pilnem, przeto zwracamy się ponownie o apel do całego Społeczeństwa dla dopomożenia nam obfitemi ofiarami do osiągnięcia zamierzonego celu. I mamy nadzieję, że wołanie nasze nie przebrzmi bez echa, zwłaszcza, że dopiero niewielka część naszego Społeczeństwa w akcji »Daniny Oświatowej« wzięła udział. W dalszym mianowicie ciągu zamieszczamy zestawienie grup biorących udział w akcji »Daniny«, a wy-

nika z niego, jak wielu jeszcze brakuje. Podnieść należy imponujący udział Nauczycielstwa szkół powszechnych i średnich w okręgu Kuratorjum lwowskiego, Sądów w okręgu Apelacji lwowskiej, Władz i Urzędów skarbowych w okręgu Izby lwowskiej, Magistratu i Zakładów gminnych we Lwowie, oraz Urzędów pocztowych w okręgu Dyrekcji Krakowskiej.

Szczegółowe zestawienie użycia „Daniny Oświatowej“ w czasie od 1 listopada 1924 do 31 października 1925.

Szkoły: Podajemy tutaj nazwy miejscowości i wysokość subwencji w złotych:

1) Krasna-góra 4453'50; 2) Łopuszna 500; 3) Stoki 500; 3) Horocholina 4.000; 5) Chudykowce 3.000; 6) Hołoskowie 250; 7) Jasionów 1.300; 8) Warszawka 3.000; 9) Olesin 600; 10) Jozefówka 1.100; 11) Trybuchowce 200; 12) Werbka 2.000; 13) Razków 1.000; 14) Mielisz-Nowy 1.500; 15) Ostrów 1.000; 16) Surochów 400; 17) Brachnał 500; 18) Lipina 3.000; 19) Świdnica 1.000; 20) Tomaszowce 1.000; 21) Korolówka 1.385'51; 22) Bałaje 1000; 23) Dachnow 300; 24) Chałupki 100; 25) Czarnuszowice 620; 26) Kleparów 1.111; 27) Hajworonka 1.300; 28) Kazmierówka 950; 29) Łęczówka 400; 30) Zuzanówka (pow. Podhajce) 300; 31) Książce 150; 32) Siworogi 1.600; 33) Tucze 560; 34) Zadwórze 1.000; 35) Bebechy 300; 36) Dmytrów 2.610; 37) Tukaczów-Sobin 1.400; 38) Brzeziny 300; 39) Domaszów 1500; 40) Huta - Lubyczka 200; 41) Korczmin 850; 42) Korców 850; 43) Poddouhe 800; 44) Ulicko Seretkiewicz 2.000; 45) Płowce 2.500; 46) Synowódzko wyżne 1.000; 47) Nowosielica 360; 48) Wojsławice 1.000; 49) Anastazówka 2.300; 50) Proszowa 1.000; 51) Hostów 3.500; 52) Krzywotuły Stare 5.500; 53) Kleszczowa 2.500; 54) Słobudka Strusowska 3.000; 55) Lisowce 700; 56) Podśniatynka 4.000; 57) Fedorowiczówka 5.500; 58) Werniaki 4.000; 59) Kabarowce 5.000; 60) Kuliki 300; 61) Niedzwidnia 1.200; 62) Zuzanówka (pow. Żydaczów) 1.850; 63) Wola Korybutowiecka 500.

Kościóły: podajemy nazwę miejscowości i wysokość subwencji w złotych:

1) Łopuszna 200; 2) Mikołajów 1.000; 3) Strzewiska nowe 300; 4) Suchowola 1.000; 5) Szybalin 200; 6) Litiatym 500; 7) Porchowa 100; 8) Połowce 1.000; 9) Budki nieznanowskie 1.000; 10) Witosówka 500; 11) Kosmacz 500; 12) Lutowska 100; 13) Zapalów 500; 14) Barszczowice 100; 15) Czarnuszowice 700; 16) Podhorce 200; 17) Wulka hamulecka 100; 18) Zamarstynów 1.100; 19) Łęczówka 1.500; 20) Ciemierzynce 100; 21) Wołków 1.500; 22) Żędowice 100; 23) Świstelniki 100; 24) Magsałówka 100; 25) Nowosiółka grzymałowska 500; 26) Zadnieszówka 100; 27) Żrebki królewskie 200; 28) Skole 100; 29) Knihinin 200; 30) Pożatyńce 500; 31) Horyhlady 200; 32) Wysocko wyżne 1.000;

33) Romanowe Sioło 500; 34) Hnidawa 100; 35) Hukałowce 500; 36) Wołczkowce 100; 37) Kołtów 300; 38) Przedrzymichy małe 500; 39) Nowe Sioło 2.000; 40) Kiwerce 500; 41) Rożyszcze 500.

Domy ludzwe: podajemy nazwę miejscowości i wysokość subwencji w złotych:

1) Brzozdowce 200; 2) Słobódka muszkatowiecka 1.000; 3) Bolesławów 800; 4) Podkamień 3.000; 5) Jazłowiec 1.000; 6) Bereźnica szlachecka 1.000; 7) Podmichale 1.000; 8) Busk 3500; 9) Cieniawa 5.000; 10) Chłopówka 100; 11) Suchodół 1.000; 12) Witosówka 6.000; 13) Ustrzyki dolne 7.500; 14) Oleszyce 1500; 15) Głuchowice 3.300; 16) Jaryczów Nowy 2.000; 17) Jaryczów Stary 700; 18) Kleparów 4.000; 19) Malechów 2.000; 20) Sichów 1.000; 21) Szczerzec 8.846'74; 22) Zaszków 1.000; 23) Zboiska 1.000; 24) Żurawniki 1.500; 25) Dołhomościska 5.626; 26) Berezów niżny 2.000; 27) Łęczówka 1.000; 28) Kruhel wielki 3.000; 29) Gliniany 2.000; 30) Zeniów 1.000; 31) Krzemionka 1.000; 32) Rawa 4.000; 33) Rudki 2.500; 34) Nowosielce-Gniewosz 200; 35) Nowotaniec 3.000; 36) Grzymałów 2.000; 37) Zarubińce 1.000; 38) Stecowa 4.000; 39) Berezowica 1.000; 40) Tyśmienica 1.000; 41) Bernadówka 2.000; 42) Boryczówka 200; 43) Czorskie 2.000; 44) Pomorzany 3.020; 45) Biały Kamień 6.000; 46) Badiatycze 1.500; 47) Mosty Wielkie 1.000; 48) Żurawno 5.000.

Udział w „Daninie Oświatowej“.

Niemniej ciekawe i pouczające są zestawienia, kto i w jakim stopniu bierze udział w składaniu »Daniny Oświatowej.

Deklaracje zbiorowe wystawiły i opłacają miesięcznie »Daninę« ściągana z płac następujące Urzędy:

Urzędy Wojewódzkie: Lwów (8 osób), Stanisławów (3 osoby), Tarnopol (w całości).

Starostwa: Brody, Buczacz, Kałusz, Kołomyja, Horodenka, Peczeniżyn, Podhajce, Skole, Śniatyń, Tarnopol, Tłumacz, Żydaczów.

Prokuratorja Generalna: Lwów.

Sądy: Bircza, Bolechów, Borszczów, Borynia, Bóbrka, Brzeżany, Brzozów, Buczacz, Budzanów, Bursztyn, Busk, Delatyn, Dobromil, Drohobycz, Gródek Jagiell., Grzymałów, Gwoździec, Jarosław, Jaworów, Kałusz, Kamionka Str., Kołomyja, Komarno, Kopyczyńce, Kozowa, Kulików, Kuty, Lubaczów, Lutowiska, Lwów (Sąd apel.), Lwów (Sąd okr. cywilny), Lwów (Sąd pow. S. I.), Lwów (Sąd pow. S. II.), Medenice, Melnica, Mikulińce, Mościska, Mosty Wielkie, Peczeniżyn, Podbuż, Podhajce, Podkamień, Podwołoczyska, Potok Żłoty, Przemysł (Sąd okr.), Rawa Ruska, Roźniatów, Rudki, Sambor (Sąd okr.), Sambor (Sąd pow.), Sanok (Sąd okr.), Sądowa Wisznia, Sieniawa, Skałat, Sokal, Sołotwina, Stanisławów (Sąd okr.), Stryj, Śniatyn, Szczerzec, Tarnopol (Sąd okr.), Tłumacz, Trem-

bowla, Turka, Tyśmienica, Uhnów, Winniki, Zabłotów, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew, Żurawno, Żydaczów.

Okręgowy Urząd Ziemiański: Lwów.

Powiatowe Urzędy Ziemiańskie: Lwów, Rawa Ruska, Tarnopol, Buczacz, Czortków, Stanisławów, Stryj, Złoczów.

Izby Skarbowe: Lwów, Kraków.

Kasy Skarbowe: Jarosław, Kałusz, Lwów A., Lwów B., Stanisławów, Tarnopol, Zaleszczyki, Żywiec.

Urzędy Skarbowe akcyz i monop. państw.: Brody, Brzeżany, Kołomyja, Lwów, Przemyśl, Stanisławów, Tarnopol.

Urzędy Skarbowe podatków i opłat skarbowych: Bochnia, Brody, Brzozów, Chrzanów, Czortków, Delatyn, Dębica, Dolina, Dynów, Gołogóry, Jasło, Kałusz, Kołomyja, Kopyczyńce, Korolówka, Kraków, Lisko, Łopatyn, Medenice, Mielec, Mielnica, Mikulińce, Monasterzyska, Mościska, Myślenice, Nadwórna, Nowe Sioło, Oświęcim, Peczeniżyn, Podgórze, Podwołoczyska, Potok Żłoty, Probużna, Radziechów, Sambor, Sassów, Sokal, Sołotwina, Stanisławów I., Stanisławów II., Stary Sambor, Strusów, Tarnopol, Uściczko, Ustrzyki, Wołodź, Zabłotów, Zażółce, Zbaraż, Żółkiew, Żydaczów.

Izba Kontroli Państwowej: Lwów.

Rada Powiatowa: Jaworów.

Dyrekcja Kolejowa: Lwów (Wydział II.).

Urzędy Kolejowe: Dublany (stacja), Jarosław (Sekcja utrzymania), Kaczanówka (stacja), Lubień Wielki (stacja), Przemyśl (Sekcja utrzymania).

Dyrekcja Pocztaowa: Kraków.

Urzędy Pocztove. Będzin, Bielsko, Bochnia, Chmielnik, Dąbrowa górnicza, Istebna, Jasienica Śląska, Kielce, Koniecpol, Kraków 2, Kraków 4, Kraków 11, Kraków 14, Kraków (Kasa), Libiąż, Nowy Sącz (Dworzec), Osiek, Ostrówka, Oświęcim I, Oświęcim II., Pajęczno, Pinczów, Przemyśl I, Radomsko, Sędziszów, Tarnów, Wadowice, Wołoszczowa, Wołodź, Ząbkowice.

Dyrekcja lasów państwowych: Lwów.

Nadlesnictwa państwowe: Jabłonów, Jasiień, Jawornik, Kałusz, Kuty, Łopianka, Petranka, Polanica, Stary Sącz, Suchodół, Szeparowce, Turza Wielka, Tustanowice, Wistowa, Worochta.

Ewidencja katastru pod. grunt.: Busk, Nowy Targ, Tłumacz, Żurawno.

Zarządy drogowe i wodne: Krosno, Lwów, Przemyśl, Sambor, Tarnobrzeg.

Magistrat i Urzędy gminne: Lwów (wszyscy).

Wojsko: Lwów — Pow. Kom. Uzupeł., Stanisławów — 48 pp. Strzelców Kresowych.

Komendy Policji Państwowej: Rohatyn, Stanisławów, Stryj, Żydaczów.

Polska Dyrekcja Wzajem. Ubezpiecz.: Tarnopol.

Szkoły Wyższe: Uniwersytet — Lwów (Wydział Teologii), Akademia medyc. weter. — Lwów.

Kuratorjum Okr. Szk.: Lwów.

Gimnazja: Bochnia, Brzeżany, Brzozów, Buczacz, Czortków, Dąbrowa k. Tarnowa (pryw.), Drohobycz, Gorlice, Gródek Jag., Jarosław, Jaworów, Kałusz, Kamionka Str., Kołomyja, Kraków (żeńskie), Kraków IV., Kraków (pryw. Konarskiego), Krosno, Lwów II., Lwów III., Lwów V., Lwów VII., Lwów VIII., Lwów X., Lwów XI., Lwów XII., Lwów (żeńskie Kr. Jadwigi), Lwów (Brückówny), Lwów (SS. de Notre-Dame), Łańcut, Myślenice, Nowy Sącz, Przemyślany (pryw.), Radziechów, Rawa Ruska, Rzeszów, Sambor I., Sanok, Sokal, Stanisławów III., Tarnopol III., Trembowla, Wieliczka, Zbaraż, Złoczów, Żółkiew, Żywiec.

Seminarja męskie: Biała, Kraków, Rudnik, Sokal, Stanisławów, Stary Sącz, Tarnopol.

Seminarja żeńskie: Jaworów, Kety, Kołomyja, Krosno (prywatne), Lwów I., Wieliczka.

Szkoły przemysłowe męskie: Jaworów (przem. drzew.), Kołomyja (przem. drzew.), Rakszawa (sukiennicza), Stanisławów (przem. drzew.), Stary Sącz (szewska), Świątniki (ślusarska).

Szkoły przemysłowe żeńskie. Stanisławów.

Szkoły handlowe. Biała, Kraków, Przemyśl.

Rady szkolne powiatowe (za siebie i nauczycielstwo w powiecie): Bohorodczany, Bóbrka, Brzeżany, Brzozów, Buczacz, Dolina, Drohobycz, Gródek Jag., Jarosław, Jasło, Jaworów, Kałusz, Kamionka Str., Kołomyja, Kosów, Limanowa, Lubaczów, Lwów (zamiejska), Maków, Mościska, Myślenice, Nisko, Peczeniżyn, Podhajce, Przemyśl, Radziechów, Rawa Ruska, Rudki, Sokal, Stanisławów, Stary Sambor, Stryj, Śniatyn, Tarnopol, Tłumacz, Trembowla, Turka, Zborów, Złoczów.

Szkoły powszechnie: Bartkowiec, Biecz, Bircza, Borysław, Buchowice, Delatyn, Dobromil, Dobra (ad Limanowa), Drohobycz, Gronnik, Horodenka, Jabłonka (Orawa), Krościenko, Krynica, Krzywe, Lasowa, Leżajsk, Lisko, Lwów — szk. męskie: św. Anny, św. Antoniego, Czackiego, Kolejowa, Konopnickiej, Kordeckiego, Kościuszki, Lenartowicza, św. Marji Magd., św. Marcina, Mickiewicza, św. Mikołaja, Sobieskiego, Lwów (Szkoła dla upośł.), Lwów — szk. żeńskie: św. Anny, Orzeszkowej, św. Antoniego, Czackiego, Benedyktynek łącz., Issakowicza, Konarskiego, Konopnickiej, Kordeckiego, Kościuszki, Lenartowicza, św. Marji Magdaleny, Filja, św. Marcina, Mickiewicza, Reja, Sienkiewicza, Sobieskiego, Staszica, Tańskiej, św. Zofii, Zimorowicza, Lwów — Zakład im. Strzałkowskiej, Łapsze (Spisz), Łopatyn, Łukowica, Medenica, Mikuszowice, Milówka, Niegowić, Niepołomice, Nowy Targ, Podbuż, Rudnik, Salmopol, Sądowa Wisznia, Stanisławów — SS. Urszulanek, Stryj, Tarnobrzeg, Tarnopol, Tłuste, Trzciana, Uhnów, Wieliczka,

Wiśnicz, Wydrne, Zakopane, Zaleszczyki, Zbaraż, Złoczów, Zniesienie, Żółkiew.

Ogniska nauczycielskie. Brzesko, Mielec, Padew Narodowa, Podkamień, Uście Solne.

Izba aptekarska: Lwów.

Banki (Personal): Drohobycz (Bk. Gosp. Kraj.), Kołomyja (Bk. Gosp. Kraj.), Krosno (Oddz. Ziem. Bk. Kred.), Lwów (Bk. Ziemian), Lwów (Ziem. Bk. Kred.), Żywiec (Bk. Gosp. Kraj.).

Spółka ekspl. soli potas. (Personal): Kałusz.

Oprócz ciar ściąganych za pośrednictwem urzędów, opłacają »Daninę« poszczególne osoby tam, gdzie bezpośrednia władza lub organizacja nie zajęła się zorganizowaniem Daniny, lub też zająć się nie mogła.

Oto zestawienie tych pojedynczych ofiarodawców według zawodów:

Aptekarze 39, Księża (prócz profesorów i katechetów) 21, Lekarze 20, Adwokaci 15, Inżynierowie 6, Notariusze 5, Prof. Uniwersytetu 4, Właściciele dóbr 4, Emerycy 3, Urzędnicy poczt. 3, Dentyści 2, Prof. Politech. 1, Geometry 1.

Z doli i niedoli emigracji Polskiej.

Dnia 11 i 12 listopada br. odbył się pierwszy Zjazd Delegatów Ognisk Nauczycielskich we Francji. Na Zjeździe tym powzięto szereg bardzo ważnych uchwał, dotyczących się stosunku nauczycielstwa Polskiego pracującego na uchodźstwie do władz polskich, organizacji szkolnictwa polskiego we Francji oraz kwestyj poprawy bytu. Z uchwał tych cały szereg zasługuje na podanie do wiadomości szerszego ogółu ze względu na słuszne zainteresowanie, jakie sprawa szkolnictwa polskiego we Francji zaczyna budzić wśród naszego społeczeństwa.

W sprawie t. zw. oddziałów Polskich Zjazd stwierdził, iż »nie stanowią dostatecznej tamy przeciwko wynarodowieniu dzieci polskich. Uznając mały ich wpływ wychowawczy na młodzież, Zjazd wypowiada się za organizacją po większych kolonjach szkół polskich. Do oddziałów już stworzonych należy w drodze dodatkowego układu Rządu polskiego z Rządem francuskim wprowadzić regulamin wewnętrzny, ustalający stosunek nauczycielstwa polskiego do szkoły francuskiej oraz uprawnienia wychowawcze nauczycielstwa polskiego w odniesieniu do dzieci polskich. Nadto Zjazd domaga się zagwarantowania w układzie zasady, iż podstawą zakwalifikowania dzieci do odnośnej klasy winna być znajomość języka polskiego u dziecka«.

»Zjazd, z uwagi na ujemny wpływ szkoły obcej na kształtowanie się duszy wychodźcy polskiego zdala od ojczyzny, wzywa

kolegów i koleżanki do większego zwracania uwagi podczas polskich zajęć w szkole na stronę wychowawczą. Krótki czas, jakim nauczyciel polski rozporządza w szkole, musi być wyzyskany jaknajwłaściwiej pod względem wychowawczym. W tym celu Zjazd poleca kolegom i koleżankom odbywanie miesięcznych konferencji z rodzicami w celu ustalenia współpracy wychowawczej domu i szkoły.

W sprawie ochronek stwierdził Zjazd, że najbardziej palącą sprawą jest kwestja ochronek polskich na wychodźstwie. Stojąc na stanowisku oddawna uznanych zasad, iż dziecko małe winno pobierać naukę w języku ojczystym, Zjazd zwraca się do wszystkich nauczycieli o rozpowszechnianie idei potrzeby stwarzania ochronek na wychodźstwie, polecając organizacji porozumienie się z instytucjami oświatowymi w kraju, celem zrealizowania powyższego planu.

Nauczycielstwo polskie, chcąc przeciwdziałać wynaradawiającym wpływom obcej szkoły i obcego otoczenia, zwróciło baczną uwagę na rozwój idei harcerstwa wśród młodzieży polskiej. W myśl tego uchwalił Zjazd wezwać nauczycielstwo polskie we Francji do zajęcia się organizacją drużyn harcerskich oraz udzielania już istniejącym jaknajwiększego poparcia i opieki.

W sprawie nauczania małych dzieci polskich w języku francuskim zwraca się Zjazd do Ministerstwa Oświaty o porozumienie się w tej kwestji z Rządem francuskim. »Zjazd stoi na stanowisku, iż dzieci pierwszege roku nauczania nie mogą być zmuszane do pobierania w niezrozumiałym sobie języku nauki, gdyż niezajomość ta przemęcza je niepotrzebnie, co odbija się na zdrowiu dzieci, oraz na przyswajaniu przez nie wiadomości w języku ojczystym.

X W sprawie opieki nad młodzieżą w wieku poszkolnym uchwalił Zjazd: »Z uwagą na to, że młodzież męska i żeńska od lat 13 począwszy wychodzi ze szkoły i chwytając się pracy, jest pozostawiona samej sobie, wskutek czego narażana jest na demoralizowanie, a co zatem idzie, na wynarodowienie. Idzie tu o dziesiątki tysięcy obywateli polskich: żołnierzy, pracowników, oraz matki polskie. Związek zwraca się do Rządu Polskiego i międzynarodajnych czynników zagranicą z prośbą o wydatniejszą pomoc na otoczenie młodzieży wydatniejszą opieką moralną i oświatową, co dałoby się niechybnie osiągnąć przez założenie kół młodzieży, wyposażonych w odpowiednie środki naukowe, utworzenie kursów wieczorowych, warsztatów introligatorskich i t. p. Związek dołoży wszystkich środków, by przyciągnąć do tej pracy jaknajwiększy ogół rodziców oraz społeczeństwo polskie na wychodźstwie i w kraju.

To energiczne stanowisko nauczycielstwa polskiego napełnia nas otuchą, że niebezpieczeństwo wynarodowienia, grożące polskiej dźiatwie robotniczej we Francji nie przybierze zbyt katastrofalnych rozmiarów i w porę zwróci na siebie uwagę Rządu i społeczeństwa w kraju.

- 23) R a z u m o w a Marja — Nocux les Mines l'école polonaise
P. de C.
24) J o r d a n ó w n a Janina — Noeux les Mines l'école polonaise
P. de C.
25) D a n k o w s k a Stefanja — Grenay Cité 5 par Bully P. de C.
26) C z a j k o w s k a
27) C z u m a k ó w n a
28) B r e j s k a
29) K u b i s i a k
30) K u b i s i a k o w a Marja
31) W a r y w o d a
32) W a r y w o d ó w n a
33) Ł u k o m s k i

Przybyli w ostatnich dniach
adresy jeszcze nie znane.
Ewentualne przesyłki świą-
teczne prosimy kierować pod
adresem Związku.

Okręg Konsulatu w Lyonie.

34) Ognisko Związku w Monceau les Mines. S. et L. (osób 13.)
adresy nieznane jeszcze prezes Ogniska nauczycielskiego p. Sko-
czek 10, rue La Lande, 10 Monceau les Mines.

35) G a l s k a Antonina — Le Creusot 28, rue Clemenceau
S. et L.

36) Ognisko Związku w St. Etienne (Loire) Prezes Og. St.
Hellerowna osób 7. — Soleil St. Etienne 18, rue de La Liberté
l'école polonaise (Loire).

37) P i s s ó w n a Marja — Messeix les Mines. (Puy de Dome)
l'école polonaise.

38) W i t t k ó w n a St. — St. Bloy les Mines. (Puy de Dome)
l'école polonaise.

Okręg Konsulatu w Strasbourgu.

39) Ognisko Związku w Freyming-Merriebach (Moselle) 66,
rue Principale. p. Karmański Stanisław. 10 osób (oddziałów).

Powyższa lista jest niekompletna i zostanie uzupełniona
w miarę otrzymania poszczególnych adresów.

Program ramowy Kursów Oświatowych T. S. L.

Ogólnie skarżą się Koła na brak pracowników oświatowych.
Nie tyle jednak daje się odczuwać brak ludzi chętnych do pracy
ideowej, ile pracowników odpowiednio wyszkolonych i umiejących
planowo poprowadzić pracę oświatową. Patrzymy ciągle na ży-
wiółowy wprost ruch oświatowy po wsiach, zwłaszcza wśród mło-
dzieży i wśród sfer robotniczych. Ludzie chętnie garną się do
organizacji, powstają coraz to nowe Koła i Czytelnie T. S. L.
głównie po wsiach. Ilość członków po czytelniach wiejskich prze-
wyższa nieraz liczbowo Koła T. S. L. po miastach, ale ludzie ci
pragną czynu, chcą widzieć ruch i życie w organizacji, sami nie

umieją tej roboty poprowadzić, a brak na miejscu odpowiednio wyszkolonej jednostki, któraby ten zapał potrafiła wykorzystać i postawić pracę na odpowiednim poziomie, sprawia, że zapał powoli ostyga, ludzi ogarnia zniechęcenie i placówka, rokująca świetne nadzieje, powoli zanika.

Nie ulega wątpliwości, że chcąc pracę oświatową rozwinąć wśród najszerszych mas i programowo ją poprowadzić, musimy najpierw stworzyć liczną kadrę wyszkolonych, ideowo wysoko stojących pracowników oświatowych. Szkoda drogiego czasu na odkrywanie dawno już odkrytych metod i sposobów pracy oświatowej, na błędzenie po omacku, na jakie skazana jest większość garnących się do nas pracowników oświatowych, pełnych zapału i najlepszych chęci, ale nie wiedzących i nie umiejących wziąć się odpowiednio do pracy.

Celem zapobieżenia temu stanowi urzęda Zarząd Główny T. S. L. od szeregu lat kursa oświatowe, które mają raczej charakter informacyjny, pozostawiając dalsze kształcenie się na polu pracy oświatowej samodzielnej pracy słuchaczy. Chodzi o wskazanie na cele i metody oświatowe, o usunięcie rozmaitych wątpliwości i braków, powstających w ciągu praktyki, o wskazanie najnowszej literatury oraz najświeższych metod i sposobów pracy stosowanych w kraju i zagranicą. Warunki nie pozwalają na odbywanie dłuższych kursów, musimy poprzestać na krótkoterminowych Zjazdach, które mają ten jeszcze pomyślny skutek, że w okolicach oświatowo zaniebanych odgrywają rolę czynnika agitacyjnego i są najlepszym wstępem do nawiązania nici organizacyjnych.

Kursa takie odbywają się najczęściej w trzech dniach i obejmują główne kierunki pracy oświatowej. Oto ich program ramowy:

I. dzień.

- 1) Zadania i metody pracy oświatowej.
- 2) Wykłady i pogadanki. — Część I-sza. — Wybór i opracowanie tematu.
- 3) Wykłady i pogadanki. — Część II. — Wygłaszanie wykładu i środki pomocnicze.
- 4) O wychowaniu obywatelskiem.

II. dzień.

- 1) Jak urządzać pogadanki o Polsce współczesnej.
- 2) Pogadanka o skarbach naturalnych w Polsce.
- 3) Biblioteka i Czytelnie. — Część I-sza. — Organizacja bibliotek i czytelni.
- 4) Biblioteki i Czytelnie. — Część II-ga. — Obowiązki bibliotekarza i kierownika czytelni.

III. dzień.

- 1) Organizacja młodzieży w wieku poszkolnym.
- 2) O teatrach ludowych.
- 3) Domy ludowy i ich znaczenie.
- 4) Praktyczne wskazówki dla pracowników oświatowych T. S. L.

By kurs naprawdę przyniósł korzyści, konieczną jest dyskusja nad każdym z poruszonych zagadnień. Dyskusja taka jest koniecznem uzupełnieniem wykładów i nadaniem mu cech aktualności wobec różnorodności potrzeb i warunków miejscowych.

Wykłady te zależnie od potrzeb miejscowych winny być uzupełniane prelekcjami z zakresu pracy społecznej, n. p. »O kooperatywach, O zadaniach i sposobie organizowania Kółek Rolniczych, O strażach pożarnych« i t. d.

Nie chcemy stwarzać szablonu, podajemy tylko program ramowy, który po porozumieniu się z czynnikami miejscowemi można uzupełniać i rozszerzać. Dlatego z naszej strony proponujemy tylko cztery wykłady dziennie.

Organizacją tych wykładów winny się zająć Zarządy Kół T. S. L. przede wszystkim w miastach powiatowych, po porozumieniu się i w ścisłym kontakcie z Inspektoratem szkolnym. Rzeczą Inspektoratów szkolnych jest udzielić nauczycielstwu potrzebnego urlopu, oraz zachęcić je ze swej strony do wzięcia udziału w kursie. Kuratorja w każdym wypadku jak najchętniej popierają tę akcję. Rzeczą Zarządów Kół T. S. L. jest zaprosić na kurs nie tylko nauczycielstwo z powiatu, ale także inteligencję miejską i wiejską interesującą się sprawami oświatowemi, duchowieństwo, organizacje młodzieży oraz inne organizacje kulturalno - oświatowe. Należy dążyć do tego, by w kursie takim wzięli udział uczniowie i uczennice seminarjów nauczycielskich z ostatniego roku nauki. Zarząd Kół winien wyszukać i zapewnić lokal na urządzenie kursu, ułatwić wyżywienie i noclegi dla uczestników i starać się urozmaicić kurs tak, by słuchacze mogli przebywać jak najdłużej ze sobą razem, by wytworzyła się miła harmonja współżycia i wzajemnej wymiany myśli. Do tego służyć winny wspólne wieczorki, wieczornice, zabawy i t. p.

Spodziewamy się, że Zarządy Kół dołożą wszelkich starań by organizacja kursów doszła do skutku przynajmniej w tych miejscowościach, gdzie znajdują się Inspektoraty szkolne.

Wszelkich wyjaśnień udziela Zarząd Główny T. S. L. Kraków., ul. św. Anny L. 5, Sekcja Wschodnia Lwów, ul. Fredry Nr. 3. Prelegentów wysyła Zarząd Główny T. S. L. na własny koszt.

Co robić w Kołach T. S. L. w miesiącu styczniu?

Z początkiem miesiąca zwołać posiedzenie Zarządu Koła, na którem poddać pod dyskusję zestawienie i przyjęcie do wiadomości sprawozdania kasowego i sprawozdania z działalności za rok 1925. Ustalić termin Walnego Zgromadzenia, przygotować porządek obrad na Walne Zgromadzenie i wyznaczyć referentów poszczególnych działów pracy oświatowej. Zająć się obmyśleniem przedsięwzięcia dochodowych z okazji karnawału i postu.

W ciągu stycznia zbierać sprawozdania czyteln, burs, kursów dla analfabetów itp. celem odesłania ich Zarządowi Głównemu wraz ze sprawozdaniem rocznym. Zlustrować czytelnie, które nie nadesłały sprawozdań. W ostatnim tygodniu stycznia urządzić Walne Zgromadzenie Koła. 31 stycznia upływa ostateczny termin wysłania sprawozdania rocznego do Zarządu Głównego.

Podjąć inicjatywę obchodu ku czci Stanisława Staszica. (20 stycznia stuletnia rocznica zgonu). Drukowany wykład popularny zamawiać w Zarządzie Głównym T. S. L., Kraków ul. św. Armii 5.

Okólnik Nr. XXXII.

**do wszystkich Kół i Związków Okręgowych T. S. L.
w sprawie uczczenia stuletniej rocznicy zgonu St.
Staszica.**

Dnia 20 stycznia 1926 r. mija sto lat od śmierci jednego z największych Polaków, Stanisław Staszica.

Stanisław Staszic nie tylko wpłynął potężnie na odrodzenie myśli politycznej w ostatniej dobie istnienia Rzeczypospolitej, nie tylko był siewcą idei Konstytucji 3-go Maja i odrodzenia Narodowego w dobie Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego, nie tylko przekazał nam w dziełach swych skarb myśli wiecznie świeżych i wiecznie aktualnych, ale życiem i trudem swoim stworzył wzór Polaka - Obywatela, który niezmordowaną pracą całego życia i niezłomną energją i wolę poświęcił dla dobra Ojczyzny.

Nigdy jeszcze w Polsce nie było chwili odpowiedniejszej do postawienia przed oczy społeczeństwa spiżowej Jego postaci jako wzoru obywatelskiej pracy i poświęcenia, do wdrożenia w umysły szerokich warstw przewodnich Jego idei, że praca i oszczędność jest podstawą niepodległego bytu państwowego, a dobro Rzeczypospolitej najwyższym prawem Obywatela.

Koła i Czytelnie T. S. L. winny się zająć we wszystkich miejscowościach, dokąd tylko wpływy ich sięgają, zorganizowaniem uroczystości ku czci Staszica, których punktem kulminacyjnym winien być wykład popularny poświęcony Jego życiu i Jego dziełom.

Koła, Czytelnie, Domy Ludowe, szkoły i inne instytucje T. S. L. powstałe w roku 1926, niech noszą nazwę imienia Staszica, dla spopularyzowania i utrwalenia Jego kultu. Niech cała praca T. S. L. w roku 1926 będzie poświęcona przede wszystkim rozpowszechnianiu Jego idei i wprowadzaniu ich w czyn.

Zarząd Główny T. S. L., chcąc ułatwić wykłady popularne o Staszicu, wydał drukiem broszurę Dra Wysockiego p. t. »Stanisław Staszic«. Wydał również portret Staszica według rysunku Oleszczyńskiego w artystycznym wykonaniu (format 38x48).

Oba wydawnictwa należy zamawiać w Zarządzie Głównym T. S. L. Kraków, ul. św. Anny 5.

Zarząd Główny T. S. L. wzywa Koła i Czytelnie T. S. L. by bezwzględnie przystąpiły do organizowania uroczystości Staszicowskich, a o ich przebiegu złożyły sprawozdanie Zarządowi Głównemu T. S. L. w Krakowie.

Sekretarz:

Dr. Wincenty Wysocki mp.

Prezez

Dr. Ernest Adam mp.

Konkurs

na wykład popularny dla młodzieży pozaszkolnej.

1. Zjednoczenie Młodzieży Polskiej rozpisuje niniejszem konkurs na najlepszy wykład do młodzieży pozaszkolnej.

2. Bliższe warunki:

Co do treści:

a) Temat wykładu jest dowolny, może być zaczerpnięty ze wszystkich dziedzin, np. z dziedziny religijnej, narodowej, wychowawczej, oświatowej, społecznej, z przyrody, techniki, rolnictwa itd.

b) O ile wykład porusza sprawy ideowe lub religijne, to musi być oparty na zasadach ideologii katolickiej i narodowej.

Co do formy.

a) Wykład musi być popularny.

b) Do młodzieży pozaszkolnej (chłopców lub dziewcząt), w wieku od 14—25 roku życia; wykład może być przeznaczony specjalnie dla pewnej grupy młodzieży, np. dla młodzieży rolniczej, robotniczej, dla dziewcząt pracujących w handlu itd.

c) Wykład musi tworzyć dla siebie całość.

d) Wygłaszanie wykładu powinno zająć 20—30 minut.

e) Wykład powinien mieć wyraźnie w podtytułach zaznaczoną dyspozycję.

f) Musi być całkiem wypracowany (nie szkic wykładu).

g) Na końcu wykładu należy podać źródła, z których można czerpać celem pogłębienia treści.

3. U góry każdej pracy należy wypisać dowolnie obrane godło. Do każdej pracy należy dołączyć zaklejoną kopertę, zawierającą dokładny adres autora, na której jest to samo godło co na pracy.

4. Autorzy mogą nadesłać po kilka prac, np. cykl wykładów, wszystkie jednak muszą być oznaczone tem samym godłem. Nagrodzona będzie tylko jedna praca poszczególnych autorów.

5. Prace należy przesłać w liście poleconym najpóźniej do dnia 28 lutego 1926 pod adresem: Zjednoczenie Młodzieży Polskiej, Poznań, Poczta 15, — z notatką na kopercie: na konkurs.

6. Rękopisy przeznaczone na konkurs powinny być napisane wyraźnie, najlepiej na maszynie, po jednej stronie kartki; drugą należy pozostawić wolną.

7. Do prac, które zostaną nagrodzone, zyskuje tem samym Zjednoczenie Młodzieży Polskiej wszelkie prawa, w szczególności prawo publikacji.

8. Co do prac nienagrodzonych może Zjednoczenie Młodzieży Polskiej wejść w porozumienie z autorami celem druku tych prac w swych wydawnictwach za honorarjum autorskiem. W takim wypadku ma Zjednoczenie pierwszeństwo przed innymi nakładcami.

9. Sąd konkursowy rozpatrzy prace nadesłane zaraz po 28 lutego 1926. Wynik konkursu będzie ogłoszony w Przewodniku Społecznym (Poznań, św. Marcin 69) i w Kierowniku Stowarzyszeń Młodzieży, równocześnie zostanie przesłany do wszystkich redakcyj, które umieściły ogłoszenie konkursu. W przeciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia wyniku w Przewodniku Społecznym mogą autorzy nienagrodzonych prac odebrać je w Zjednoczeniu Młodzieży Polskiej. Po tym terminie będą prace te zniszczone wraz z kopertami, zawierającymi adresy autorów.

10. Nagrody konkursowe :

Pierwsza nagroda: 150,— zł.

Dwie drugie nagrody po 75,— zł.

Pięć trzecich nagród po 40,— zł.

Cała kwota wyznaczona na nagrody zostanie bezwarunkowo za najlepsze prace wypłacona. Nagrody zostaną autorom przekazane zaraz po rozstrzygnięciu konkursu.

11. Sąd konkursowy tworzą z ramienia :

Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie — p. dyr J. Stemler,

Towarzystwa Czytelni Ludowych w Poznaniu — ks. dyr. A. Ludwiczak.

Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie — p. dr. A. Mikulski,
Zjednoczenia Młodzieży Polskiej — ks. L. Biłko.

Z działalności Kół T. S. L.

Kurs dla pracowników oświatowych T. S. L. w Rohatynie w dniach 29 i 30 listopada 1925 r. Dzięki inicjatywie Koła T. S. L. odbył się w Rohatynie kurs oświatowy, który objął następujące wykłady: 1) »Istota, pojęcie i cel pracy oświatowej«, 2) »Organizacja i cele T. S. L.«, 3) Co i jak mówić o Polsce?, 4) Pogadanki o ustroju Rzeczypospolitej, 5) Jak urządzać pogadanki o skarbach naturalnych Polski (Prelegent Dr. Czuchajowski), 6) Bibliotekarstwo (prel. Prof. Żurawski), 7) Metodyka wykładów i pogadańek popularnych, 8) Metodyka pogadańek historycznych, 9) Podręczna literatura dla prelegentów, 10) Domy oświatowe i Czytelnie T. S. L., 11) Praca wśród młodzieży i wycieczki ludowe, 12) Teatry ludowe i przedstawienia amatorskie (Prelegent W. Bajorek).

W kursie wzięły udział wszystkie sfery społeczeństwa z przewagą Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. Miarą zainteresowania kursem była nieustająca przez cały czas jego trwania frekwencja.

Kurs dla pracowników oświatowych T. S. L. w Jarosławiu. W dniach 20, 21 i 22 listopada 1925 r. odbył się w Jarosławiu kurs oświatowy obejmujący następujące tematy: 1) Znaczenie i cel kursów oświatowych, 2) Domy oświatowe i czytelnie, 3) Teatry ludowe i przedstawienia amatorskie, 4) Ludowa literatura sceniczna, 5) Praca wśród młodzieży i wycieczki ludowe, 6) Metodyka wykładów i pogadańek popularnych, 7) Metodyka pogadańek historycznych, 8) Podręczna literatura dla prelegentów (Prelegent W. Bajorek), 9) Bibliotekarstwo, (prelegent Prof. Żurawski ze Lwowa), 10) Istota, pojęcie i cel pracy oświatowej, 11) Co i jak mówić o Polsce? 12) Jak urządzać pogadanki o skarbach naturalnych Polski, 13) Organizacja i cele T. S. L., 14) Pogadanki o ustroju Rzeczypospolitej, 15) Zakończenie kursu, (prel. Dr. B. Czuchajowski). Dzięki staraniom Zarządu Koła T. S. L. w Jarosławiu i wysiłkom insp. szk. p. Wawszczaka kurs był dobrze zorganizowany i licznie obsesany przez wszystkie warstwy społeczeństwa.

Po kursie odbył się w szczerze wypełnionej sali Sokoła Powszechny Wiec Oświatowy, na którym wygłosił referat p. t. »Jak się bronić przed nową wojną?« Dr. Czuchajowski ze Lwowa. Intencją referenta było urządzić wiec oświatowy wzorowy i wykazać, że nawet o temacie nawskróś politycznym da się mówić wobec wszystkich warstw społeczeństwa zupełnie bezpartyjnie.

Zjazd Okręgowy T. S. L. w Tarnobrzegu, odbył się dnia 29 listopada br. w obecności delegatów Kół T. S. L. z powiatu Tarnobrzeskiego, Mieleckiego i Niżańskiego. Obecnych było 22 delegatów. Obradom przewodniczył p. Radca Chalcarz, przewodniczący Związku Okręgowego TSL. w Tarnobrzegu. Z raniienia Zarządu Głównego TSL. obecnym był Dr. Wysocki. Po przyjęciu do wiadomości protokołu z ostatniego Zjazdu i odczytaniu instrukcyj wydanych przez Zarząd Główny, referował Dr. Madej projekt

wniosku Koła T.S.L. w Tarnobrzegu co do ewentualnych zmian statutu. Projekt Dra Madeja dotyczy głównie organizacji i ustroju Towarzystwa. W myśl tego projektu zakres działania Kół T. S. L. pod względem terytorjalnym pokrywałyby się z parafjami. Bezpośredni nadzór nad Kołami miejscowem sprawowałyby Koła powiatowe, których obszar działania równałby się powiatom, zaś obszar działania Związków Okręgowych równałby się województwom. Po dyskusji na ten temat wygłosił Dr Wysocki referat na temat programu pracy oświatowej na najbliższą przyszłość. Przy sprawozdaniach Kół szczególnie podkreślano bardzo gorliwą pracę Koła TSL. w Nisku i świeżo powstałego Koła w Jeżowem.

Uruchomienie Koła TSL. w Kozowej (powiat Brzeżany).

Dnia 8 listopada br. zostało uruchomione czynne przed wojną Koło TSL. w Kozowej. Na Walnym Zgromadzeniu wybrany został wydział Koła, w skład którego weszli: ks. Kanonik Konarski jako przewodniczący, p. Lina Traumfellerowa, żona notariusza jako zastępca przewodniczącego, p. Adolfin Ogibińska, żona naczelnika stacji jako sekretarka, p. Wawrzyniec Zieliński, sekretarz gminny jako zastępca sekretarza, p. Jan Szydłowski poczmistrz i burmistrz Kozowej jako skarbnik i p. Róża Horszówna jako zastępca skarbnika.

T. S. L. posiada w Kozowej własny, obszerny dom z ogrodem, bardzo pięknie położony w centrum miasteczka. W domu tym jest ładna sala na zebrania wraz z małą scenką. Inwazje nieprzyjacielskie zniszczyły ten dom i trzeba będzie usilnych starań nowo wybranego Zarządu Koła, by nanowo stał się ośrodkiem pracy kulturalno-oświatowej kresowego miasteczka.

Koło TSL. w Niedzieliskach ad Jaworzno. Zarząd Koła powiatowego w Chrzanowie urządził dnia 15 listopada br. Wiec Oświatowy w Niedzieliskach ad Jaworzno. Wiec odbył się przy udziale około 150 osób, przeważnie młodzieży. Przewodniczący Koła TSL. z Chrzanowa p. Szeligiewicz wygłosił referat na temat potrzeby pracy oświatowej zwłaszcza wśród młodzieży i omówił idee i metody działalności TSL. Na skutek tego przemówienia obecni uchwalili jednogłośnie przystąpić do założenia Koła TSL. im. H. Sienkiewicza i wybrali tymczasowy Zarząd Koła, w skład którego weszli: pp. Szeligiewicz Franciszek, nauczyciel — przewodniczący, p. Głowacka Matylda, — zastępca przewodniczącego, Głowacz Wiktor robotnik, — sekretarz, Głowacz Leon, — zastępca sekretarza, Kozakiewicz Roman robotnik, — skarbnik, Kłykówna Stanisława, — bibliotekarka. Do Koła zapisało się 120 członków.

Nowo powstałemu Kołu, ożywionemu jaknajwiększym zapałem życzymy serdecznie »Szczęść Boże«.

Z działalności Koła TSL. w Turce nad Stryjem. Koło liczy stu jedenastu członków. Dochody do 1 listopada br. wynosiły 12.169 złotych 32 grosze, rozchody 10.501 zł. 64 grosze. Koło posiada dwie biblioteki; jedną pularną: 400 tomów, drugą dla inteligencji: 700 tomów.

Koło urządziło cztery odczyty i osiem przedstawień. Prócz tego dwa kursy szycia, z których korzystało 60 dziewcząt. Czytelnia Koła jest czynną codziennie od godziny 6 do 9 wieczorem.

Koło wykończyło budowę szkoły jednoklasowej w Siankach i przeprowadziło remont budynku szkolnego w Wołczu. Ponadto buduje swoimi funduszami i z własnego materiału szkołę dwuklasową w Sokolikach.

Koło utrzymuje 2 stypendystów w gimnazjum w Turce. — Przewodniczącym Koła jest p. Robakowski Adam, sędzia, sekretarką p. Wanda Horakowa nauczycielka.

Kronika T. S. L.

Śp. Stefan Żeromski jako pracownik T. S. L. W czasie dłuższego pobytu swego w Zakopanem, zajmował się śp. Stefan Żeromski bardzo gorliwie pracą oświatową w tamtejszym Kole TSL. Dnia 9 września 1917 wybrany został przewodniczącym Koła i godność tę sprawował z niezwykłą gorliwością aż do dnia 10 kwietnia 1921 r., biorąc czynny udział w działalności oświatowej. Za Jego czasów i z Jego inicjatywy utworzono przy Kole TSL. w Zakopanem Komitet odczytowy, zasilany przez pierwszych w kraju literatów i twórców, jak sam projektodawca, śp. Władysław Reymont, Jan Kasprówic, Orkan i t. d. Były to czasy, kiedy wśród rozgwaru i nędzy wojny światowej Zakopane stanowiło jedyne w Polsce asyllum duchowe. Żeromski stworzył z Koła TSL. ośrodek życia kulturalnego. Uruchoił i sam własnoręcznie uporządkował bibliotekę Koła, zasilając ją obficie własnymi książkami. Utworzył biblioteki ruchome i uruchomił ich 15 przez czas Swej prezesury wśród okolicznych wsi. On zainteresował i wciągnął do pracy oświatowej TSL. okoliczne nauczycielstwo. Dzięki Jego zabiegom zorganizowane zostały kursa dla analfabetów, jedne dla dziewcząt, drugie dla żołnierzy analfabetów, które stale za Jego przewodnictwa funkcjonowały i dawały znakomite rezultaty. Marzeniem Jego było stworzyć jakiś ośrodek życia oświatowego dla młodzieży góralskiej, fiakrującej w Zakopanem, niestety, przeszkodził temu Jego wyjazd z Zakopanego.

Oto szereg szczegółów suchych, zaczerpniętych na podstawie księgi protokołów Koła zakopiańskiego a stanowiących jeden dowód więcej dla wielkości serca i umysłu tego Wielkiego Obywatela i Polaka. Cześć Jego Pamięci!

† **Inż. Henryk Skarzyński**, b. skarnik Koła T. S. L. a następnie przewodniczący Związku Okręgowego T. S. L. w Brzeszczach zginął tragiczną śmiercią górnika w kopalni »Ema« na Górnym Śląsku zatruty gazami. W zmarłym traci T. S. L. dzielnego i oddanego całą duszą współpracownika.

Nowopowstałe Koła T. S. L. — W ostatnim kwartale zostały zorganizowane Koła T. S. L. w Milnie (pow. Złoczów), w Rypnen (pow. Dolina), w Zagorzycach (pow. Sędziszów), w Brzeźnicy (pow. Wadowice), w Jeżowem (pow. Nisko), w Niedzieliskach (pow. Chrzanów), w Rajczy (pow. Żywiec). W Bieśniku (pow. Brzesko) zostało zorganizowane Koło Młodzieży T. S. L. pod opieką Koła T. S. L. w Brzesku. W Łącku (powiat Nowy Sącz) po dłuższej nieczynności zostało na nowo zorganizowane Koło T. S. L.

Szkolnictwo Zawodowe Rzeczypospolitej Polskiej. — Ostatni Walny Zjazd T. S. L. uchwalił między innymi postulatami by Zarząd Główny T. S. L. opracował i wydał drukiem wykaz, istniejących szkół zawodowych, ich stopni i kierunków studjów, warunków przyjęcia i czasu trwania nauki, celem podania tego wykazu do publicznej wiadomości. Wkrótce po tej uchwale ukazała się książka Wacława Szczęsnego p. t. Szkolnictwo Zawodowe Rzeczypospolitej Polskiej, Przewodnik dla rodziców, wychowawców i młodzieży, wydana nakładem »Naszej Księgarni« w Warszawie, Książeczka ta obejmuje wszystko to, czego Walny Zjazd życzył sobie od proponowanego wydawnictwa, nie miałoby więc celu, by Zarząd Główny ze swej strony przystępował do opracowania analogicznej książki. Książka jest wszechstronnie i doskonale opracowana i Zarząd Główny poleca ją wszystkim Kołom T. S. L. i osobom, które ten temat interesuje. Nabywać można w Księgarni T. S. L. Kraków ul. św. Anny 5. albo Lwów ul. Batorego 32.

Najnowsze wydanie statutu TSL. z uwzględnieniem zmian uchwalonych na Walnem Zgromadzeniu we Lwowie dnia 12 września 1921 i w Przenyślu dnia 30 września 1922. dołączamy do niniejszego numeru.

Koło I. T. S. L. w Krakowie uruchomiło z dniem 1 grudnia ogródek dziecięcy w Pychowicach pod Krakowem. Jestto już piąta tego rodzaju instytucja utrzymywana kosztem tego Koła.

Na budowę bursy T. S. L. im. H. Sienkiewicza w Zbarażu złożyły do kasy Zarządu Głównego T. S. L. w Krakowie: Koło T. S. L. w Chrzanowie 50 zł. i Koło T. S. L. w Wieliczce 50 zł. Koło I T. S. L. w Krakowie uchwaliło złożyć na ten cel 1000 (tysiąc) złotych.

Ważne dla wszystkich Kół i Czyteln T. S. L. Nakładem Zarządu Głównego T. S. L. wyszła świeżo książka Stanisława Kutrzeby, Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego p. t. »Polska Współczesna« Trud i Wartość Państwa Polskiego. Książka obejmuje sześć wykładów, stanowiących podstawę wiadomości o dzisiejszem Państwie Polskiem. Oto tytuły tych wykładów: a) Trud budowy Polski jako jedności Państwowej, b) Co warte dla nas własne Państwo? c) Ustalenie granic Rzeczypospolitej, d) Konstytucja z 17 marca 1921, e) Obowiązki obywatelskie, f) Co dotąd Polska zrobiła. Tytuły mówią same za siebie. Książka stanowiąc będzie nie-

wyczerpane źródło tematów zarówno do wykładów i pogadań o Polsce Współczesnej, jak i do przemówień na wiecach oświatowych, obchodach narodowych, i t. p. Książka ta jest głęboko pomyślaną i na ścisłych danych naukowych opartą odprawą, danom tym wszystkim puszczykom, którzy sączą w dusze społeczeństwa pesymizm i zwątpienie w żywotne siły narodu. Książka ta winna się znaleźć we wszystkich Czytelniach i Kołach T. S. L.

Cena egzemplarza 2 złote 80 groszy, dla Kół, Czytelni i członków T. S. L. 25⁰/₀ opustu, czyli cena wynosi 2.10. Najlepiej zbierać zamówienia wśród członków Koła i przysyłać je zbiorowo wprost do Zarządu Głównego T. S. L. Kraków ul. św. Anny 5.

Dla Kół i Czytelni Wiejskich poleca Zarząd Główny gorąco prenumeratę »Zagrody Wzorowej« ilustrowanego czasopisma rolniczego, poświęconego sprawom drobnego gospodarstwa wiejskiego z jego wszelkimi gałęziami. Pismo wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca. Prenumerata kosztuje 2.50 złote kwartalnie. Pismo zamawiać i prenumeratę przysyłać należy wprost do redakcji »Zagrody Wzorowej« we Lwowie ul. Kopernika 20.

Telegramy T. S. L. Zamiast depeesz gratulacyjnych z okazji ślubów, imienin, awansów i t. p. oraz kondolencji z powodu zgonu, starajmy się wprowadzić zwyczaj posyłania telegramów TSL. z których dochód przeznaczony jest na cele oświatowe. Zarząd Główny TSL. wydał obecnie całą serję takich telegramów różnokolorowych, wykonania najlepszych malarzy jak Piotr Stachiewicz i A. Gramatyka-Ostrowska w formie zwykłych blankietów telegraficznych na doskonałym papierze. Serja ta obejmuje motywy: »Wawel«, »Mazur«, »Żałobny«, »Winieta barwna« i »Alegorja T. S. L.». Cena blankietu 50 groszy. Koła T. S. L. przy rozsprzedaży otrzymują 50⁰/₀ rabatu. Blankiety po zamówieniu dajemy w komis na przeciąg 3 miesięcy. Przez zajęcie się ich rozsprzedażą, Koła T. S. L. przyjdą z pomocą Zarządowi Głównemu i zasilą własną kasę.

Kalendarzyki T. S. L. na rok 1926. Jeszcze nie wszystkie Koła TSL. zamówiły w Zarządzie Głównym TSL. w Krakowie kalendarzyki na rok 1926. Należy to uczynić natychmiast. Przez rozsprzedaż kalendarzyków T. S. L. popularyzuje się wiadomości o Państwie Polskiem i jego ustroju, pomaga się finansowo Zarządowi Głównemu i pomnaża się fundusze własnego Koła. Cena 40 groszy, dla Kół T. S. L. dajemy 25⁰/₀ rabatu.

Roczniki „Przewodników Oświatowych“ z lat 1917 do 1921 oprawne w jeden tom są do nabycia w Zarządzie Głównym T. S. L. Kraków, ul. św. Anny Nr. 5 w cenie zł. 3 za komplet.

ZARZĄD GŁÓWNY TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ KRAKÓW, UL. ŚW. ANNY 5.

poleca następujące wydawnictwa obrazowe:

Serja portretów słynnych wodzów (Zamoy- skiego, Tarnowskiego, Żółkiewskiego, Chod- kiewicza i Tarnowskiego)	6.—
Królowa Korony Polskiej na tle herbów ziem pelskich	1·50
Portret Prez. Śl. Wojciechowskiego	2.—
Orzeł Polski w większym formacie	1.—
Portret Mickiewicza	0·80
„ Słowackiego	0·80
„ Krasieńskiego	0·80
J. MATEJKO: Grunwald	1·70
J. KOSSAK: „Czuwaj“, Straż nad Wisłą (dla izb harcerskich).	4·50
STYKA: Kościuszkę na koniu	1·50
Portret Bolesława Chrobrego	0·80

Zamówienia wykonuje się odwrotnie za pobraniem pocztowym. Przy zamówieniu większej ilości egzemplarzy odpowiedni rabat.

KSIĘGARNIE TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

CENTRALA

W KRAKOWIE, UL. SW. ANNY L. 5.

FILJE:

LWÓW, UL. BATOREGO 32,
STRYJ, — STRYŻÓW n/W.

POLECA:

PODRĘCZNIKI SZKOLNE DLA SZKÓŁ WSZYSTKICH
STOPNI I RODZAJÓW. — BOGATO ZAOPATRZONY
DZIAŁ BELETRYSTYCZNY, SZTUKI DLA TEATRÓW
AMATORSKICH

SPECJALNOŚCIĄ KSIĘGARNI TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ
JEST DOSTARCZANIE:

GOTOWYCH BIBLIOTEK MIEJSKICH, WIEJSKICH I SZKOL-
NYCH, UKŁADU FACHOWYCH PEDAGOGÓW I PRACO-
WNIKÓW OŚWIATOWYCH.

HURTOWNA DOSTAWA PODRĘCZNIKÓW
SZKOLNYCH, MAP, GLOBUSÓW I TABLIC
DO NAUKI POGLĄDOWEJ

KATALOGI ODWROTNIE DARMO